

МІНЕРАЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО Українське (УМТ) — науково-громадська організація громадян України, які ведуть теоретичну або практичну роботу в галузі мінералогії. Засн. 1954 як Київ. відділ. Всесоюз. мінералог. товариства представниками АН УРСР, Укр. геол. упр., Київ. університету, Київ. політех. інституту, Київ. автодорож. інституту, Київ. геол.-розв. технікуму. Від 1957 — Укр. відділення Всесоюз. мінералог. товариства, від 1970 — УМТ. Керівники Київ. і Укр. відділ. Всесоюз. мінералог. товариства: **І. Седлецький** (1954–56), чл.-кор. АН УРСР **С. Родіонов** (1956–61), академік АН УРСР **О. Поваренних** (1961–70); президенти УМТ: академік АН УРСР **Є. Лазаренко** (1970–79), **О. Литвин** (1979–80), чл.-кор. НАНУ **Ю. Мельник** (1980–91; у 1961–70 був також ученим секр.), **В. Павлишин** (1991–2001; у 1970–75 був також ученим секр.), **В. Квасниця** (від 2001). Серед ін. учених секр. — **Є. Куковський** (1954–56), **С. Галій** (1980–85), **В. Радчук** (1985–86), **Д. Черниш** (від 2006). На поч. 1955 УМТ нараховувало бл. 50 індивідуал. чл. і складалося практично з одного центр. (Київ.) відділ. У 1970-х рр. чл. були 26 наук. установ, навч. закладів і геол. організацій та 360 осіб, функціонували 18 відділ. — Волин., Луцьке, Дніпроп. (нині Дніпро), Криворіз., Новомоск. (обидва — Дніпроп. обл.), Донец., Артемів. (нині Бахмут), Білозер. (обидва — Донец. обл.), Закарп., Приазов. (Запоріж. обл.), Івано-Фр., Київ., Крим., Луган., Комунар. (нині Алчевськ Луган. обл.), Львів., Одес., Харків.; у 1990-х рр. — бл. 200 індивідуал. чл. і 10 відділ. (найактивніші та найчисельніші — Київ., Львів., Донец., Криворіз., Крим., Одес., Харків.); 2016 — 270 індивідуал. чл., колективні чл. — Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення НАНУ та Укр. геол. компанія, 7 відділ. — Волин., Київ., Львів., Одес., Дніпроп., Криворіз., Харківське. Нині дійс. чл. УМТ є **А. Вальтер**, **Д. Возняк**, **В. Євтехов**, **С. Кривдик**, **О. Матковський**, **І. Наумко**, **В. Павлишин**, **О. Пономаренко**, **В. Семененко**, **М. Таран**, **А. Таращан**, **О. Чепіжко**, **Є. Шнюков**, **М. Щербак**. Почес. іноз. чл. УМТ обрано значну кількість відомих мінералогів з РФ, Болгарії, Німеччини та ін. країн. Найвищий орган УМТ — з'їзд. Усього відбулося 8 з'їздів: 1–3-й та 5–8-й — у Києві (1970, 1975, 1980, 1991, 2001, 2006, 2011), 4-й — у Кривому Розі (1985). На 5-му з'їзді прийнято його новий Статут. 1993 УМТ увійшло до складу Європ. мінералог. спілки, 1994 — до Міжнар. мінералог. асоціації. УМТ створ. детал. опис мінералів для більшості регіонів України, а також її багатьох геол. об'єктів. Видано праці «Мінералогія вивержених комплексів Західної Волині» (1960), «Мінералогія осадових утворень Прикарпаття» (1962), «Мінералогія Закарпаття» (1963), «Мінералогія Поділля» (1969), «Мінералогія и генезис камерных

пегматитов Волини» (1973), «Мінерали Українських Карпат: В 5 т.» (1990; 1995; 2003; 2011; 2014), «Природные кристаллы Украины» (1990), підручник «Основи мінералогії України» (2009; усі — Львів), «Мінералогія Донецького басейна» (1975), «Мінералогія Криворожського басейна» (1977), «Мінералогія Приазов'я» (1981), довідник «Мінерали України» (1990), «Самородне золото України» (1996), «Екологічна мінералогія України» (2003), підручник «Генезис мінералів» (2003; 2007), «Типоморфізм и поисково-оценочное значение пирита (пиритометрический метод в минералогии)» (2004), «Мікрровключення та реконструкція умов ендегенного мінералоутворення» (2007), «Мінерали и мир» (2008), підручник «Мінералогія» у 2-х ч. (2008; 2013), «Самородна мідь України. Геологічна позиція, мінералогія і кристалогенез» (2009; усі — Київ), «Minerals of the Carpathians» (Prague, 2002), «Мінералогія уролітів: У 3 т.» (Лц., 2002; 2003; 2004), у написанні яких брали участь **Д. Возняк**, **С. Довгий**, **Ф. Зузук**, **В. Квасниця**, **І. Квасниця**, **Є. Лазаренко**, **І. Латиш**, **О. Матковський**, **В. Павлишин**, **Є. Сливко**, **Є. Шнюков** та ін. Нині УМТ бере активну участь у створенні «Мінералогічної енциклопедії України». Пріоритетним для неї також є створення наук. засад розвитку мінерал.-сировин. бази України та ліквідація її брудного докілья, організація укр. мінералог. заповідників. УМТ щорічно скликає наук. сесії з актуал. питань заг. мінералогії і мінералогії України, організовує «Лазаренків. читання», дискусії і цикли лекцій, популяризує мінералог. знання (видає мінералог. календарі та марки із зображенням мінералів України, проводить виступи на укр. радіо і телебаченні, публікує наук.-популярні статті в газетах і журналах). Під егідою або за участі УМТ проводять міжнар., всеукр. і темат. конференції, семінари, увіковічують пам'ять багатьох визнач. мінералогів. 2002 Президією УМТ засн. премію ім. **Є. Лазаренка** для молодих учених і студентів. Від 2004 виходить ж. «Записки Українського мінералогічного товариства».

Рекомендована література

1. Черниш Д. VII з'їзд Українського мінералогічного товариства // Геолог України. 2006. № 4;
2. Її ж. VIII з'їзд Українського мінералогічного товариства // МЖ. 2011. № 4;
3. Квасниця В., Черниш Д. Мінералогія України у XXI столітті: здобутки, проблеми, перспективи: VIII з'їзд Українського мінералогічного товариства (Київ, 4–5 жовтня 2011 р.) // Вісн. НАНУ. 2011. № 11.

Бібліографічний опис:

Мінералогічне товариство / Д. С. Черниш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-67725>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).